

Из романа „Третата мория“ от Илияна Каракочева (Ина Крейн)

Глава 20. – Исихия (със съкращения)

(зимата на 2023 г.)

Зимата сякаш бе забравила, че трябва да дойде. Вместо нея пролетни температури през януари танцуваха по улиците ча-ча-ча. И уж КОВИД се бе укротил някъде засега, и уж всичко влизаше в нормалните норми. А хората не ги пускаше лудостта.

Докторът пишеше препоръки на англичанина, който най-после си заминаваше. Беше дошъл до гуша на всички с претенциите си за това или онова. Емануил дори записа в тефтера с големи букви – „Никога повече пациенти от Англия!“ С три удивителни. Парите бяха достатъчни. Имаше и за него, и за хората, които работеха в санаториума.

Остави чашата чай. С майка си така и не се сближи. Не можа да ѝ прости отношението към Барие, когато не знаеха дали ще пребори смъртта. А трябваше. Тя го беше родила. Той също имаше вина, че общуването им не се получи. Не се беше обаждал от няколко седмици. Неловко мълчание тежеше по време на техните разговори. Дори любезността на сватбата беше насила. И хората го усетиха. „Ето ти казус, Монка, решавай!, заповяда си докторът. - Ще поискаш ли прошка от майка си? Ще направиш ли крачка към нея? В края на краищата тя ти е само една. Ще бъдеш ли достатъчно силен?“

Пое дълбоко въздух и набра нейния номер.

— Да? – гласът ѝ винаги потреперваше, когато говореше с него. Сякаш се страхуваше от лоша новина.

— Моля те да ми простиш, ако някога съм наранил душата ти волно или неволно - изговори бавно думите Монката. – Благодаря ти, че си ми дала живот, че ме прие в своя дом, че продължаваш да общуваш с мен, Мария и малкия. Надявам се постепенно да стана достоен и грижовен син.

Чуваше нейното хлипане в слушалката и бе сигурен, че е от щастие. Затвори и излезе. Времето беше чудесно, можеха да обядват заедно с малкия и Мария навън. Мина през дългия коридор и почука на вратата в залата за масажи. Слънцето го целуна нежно.

— Да – гласът на Мария погали душата му. – Влизай.

— Какво ще кажеш да обядваме с малкия тримата днес? – подаде глава докторът. – Затъжил съм се за Благия.

Мария свали работната престилка и грабна пролетното манто. Сякаш не бе януари, а пролет. Нежната ѝ усмивка докосна душата му и той стисна пръстите на малката ѝ ръка. Нямаше нужда от думи. Тя го разбра. Облаците се усмихнаха от небето, а вятърът запя.

Къщата на Кольо Благия продължаваше да има неповторимо очарование дори през зимата. Ама каква зима беше това – януари 2023 сякаш бе април или май. Пролетните цветя като пъстър килим просветваха под топлите лъчи на слънцето. Ухаеше свежо и леко.

— А, Емануил, щях да ти звъня, добре, че дойдохте двамата – посрещна ги разтревожена вдовицата. – Кольо не е добре.

— Вие хапнете с Мария в кухнята, аз ще го видя – каза Док и с благодарност погледна чантата на Мария, в която винаги имаше слушалка и апарат за кръвно.

Работата с Благия не беше добре наистина. Или започваше да прави инфаркт, или нещо се случваше между панкреаса и далака.

— Трябва да постъпиш в болница спешно – не му спести истината Емануил.

— Никъде няма да ходя – категорично заяви Благия. – Искам да умра у дома, при жената, приятелите, тебе.

— Ти решаваш – още веднъж заяви директно Емануил. – Можеш да умреш между своите или да идеш в болница и да живееш сред нас.

— Знаеш ли – лицето на Благия беше просветнало като икона. – Човек се уморява и от много щастие. Искам вече да си почина от всичко на тая земя. Видях и любов, и омраза, видях дъщеря си, внучката. Барие чака бебе през есента. Намерих съпруга, с която ми е леко и хубаво. Сега искам да срещна Бога и да дам исихия на моята човешка душа.

Емануил го прегърна без думи. Знаеше, че изборът на Благия нямаше да се промени. Може би след години и той щеше да избере това. Да умре в ръцете на онази, която го обича.

Мария и вдовицата пиеха чай, малкият скочи в ръцете му, щом го видя.

Кимна с глава на Мария, подаде ѝ детето и остана сам с жената на Кольо.

— Подготви се за най-лошото – прошепна той. – Благия няма да иде в болница. Тук нищо не мога да направя, за да го спася.

Излязоха навън с Мария. Беше разбрала. Погледна го и стисна ръката му.

Черната мория седеше в клоните на уличната топола, клатейки крака. Хубав беше пустият доктор! Душата ѝ го обичаше, но не само заради това. Той уважаваше края на земното човешко пътуване. „Малко хора уважават смъртта“, тъжно отбеляза тя. - Толкова глупави са човеците, не разбират. Тя е почивката от живота чрез вечността. Е, не винаги, но понякога е красива.“ Тъмната обичаше душите на такива като Кольо Благия. Затова щеше да прегърне Душата му и да отлети с нея в съня му.

Скоро щеше да има работа в Сирия и Турция. Трябваше да се подготви за бурята.

След работа Мария обикновено готвеше, Емануил си играеше с малкия, вечеряха, гледаха филм, прочитаха приказка на детето, приспиваха го с прегръдки и галене нежно по гръбчето. После идваше тяхната свобода. Щастие, топлина, нежност. Никога не бе предполагала, че може да има толкова обич в една брачна връзка. Даваше много и получаваше два пъти повече. Емануил бе нежен и страстен, търпелив, прекрасен. Спалнята бе тайният им Рай на земята. Бяха заслужили щастие и го пазеха ревностно - особено тайните на леглото - от всички, които искаха да разберат клюки за сладостта им.

Тази вечер обаче, без да продумат, сложиха малкия да спи между тях. Усещаха, че скоро Кольо Благия ще си тръгне. И не можеха да оставят детето само. Инстинктивно го сгушиха между телата си, сякаш да го предпазят от Черната, която

щеше да дойде за една светла душа в съня ѝ. Тя никога не би докоснала сина на Емануил, ала те не го знаеха.

Лежах в леглото. Мълчаха, всеки замислен за нещо свое - съкровено, болезнено. Монката се взираше в ъгъла на стената отсреща, за да се убеди, че нито една от мориите не е там. Макар понякога да изпитваше желание да поговори с Третата и да ѝ каже да се погрижи за малкия и Мария, ако нещо се случи с него. После си казваше: „Я престани. Нищо няма да стане. Сам определяш съдбата си. Ти трябва да пазиш сина и съпругата си.“

Тези мисли, естествено, четеше Светлата. Усмиваше се, целуваше Емануил по челото, доволна от неговите действия. Той не я виждаше, но тя седеше върху крилата си, сякаш бяха люлка, държеше ръката си над сърцето на малкия, и го пълнеше със сила и светлина. „Един боец не се изгражда за дни“, каза си усмихнато тя. Бъдещият спасител на селото трябваше отсега да бъде подготвен за битките. „Колко са глупави хората, с обич прошепна морията. - КОВИД е само началото на една жестока война. Много скъпи жертви ще заплати човекът за своята алчност, дори сестра ми ще се умори от смъртта.“ Скоро земетресение в Турция и Сирия щеше да се състезава с КОВИД по жертви. Гарванът усети студ в крилата си. Толкова смърт заради хорската алчност не бе виждал отдавна.

Но сега бе дошло времето на покой. Преди океанът отново да вдигне вълни. Преди ураганът от зло отново да тръгне към хората. Сега беше тихо. Време беше само за сладка любов. Третата целуна спящия Емануил по челото и излезе. Приближаваше краят на земната ѝ мисия. Гълъбът литна от рамото на Бялата и кацна на крилото на Светлата.

Под уличната топола я чакаха двете сестри. Всяка чакаше новини от вятъра.

— Кога ще отлетиш с Благия? – попита Третата, поглеждайки Черната.

— След полунощ - отговори тя. – Но скоро пак ще се върне при своята добра жена. Така ми нареждат отгоре – и погледна Бялата, която ловеше новини от вятъра. Бяха лоши.

— Някой трябва да поднови кръвта на рода. Защо да не е дъщерята, която ще роди Барие? Ще бъде красива, ще размива всички с шегки като Благия. И ще бъде добра булка за сина на доктор Емануил.

И трите се усмигнаха.

— Решено – записа Третата. – Кольо Благия ще се върне през есента при съпругата си в тялото на новото бебе. Красивата Анастасия ще бъде чудесна партия за Емануил.

— Да идем са се сбогуваме с Благия – предложи Бялата сестра.

— Да идем - съгласиха се другите две мории.

Колко сълзи проливаме, когато срещнем смъртта. Колко мъка разкъсва душите ни, когато обичан от нас си отиде. Надеждата, че той ще се върне скоро в душата и тялото на дете в рода е онази светулка, която държи над водата главите ни. Няма глупава вяра. Има такава, която спасява, изправя; която ни позволява да приемем в живота смъртта като начало на следващ живот. Черната мория тръпнеше. Земетресението приближаваше - като смъртоносен ураган. Третата се ослуша. Трябваше да го отклони по-далече от селото.

Монката стоеше до изкопания гроб. Около него бяха всички от селото като голямо семейство. Бе дошла Барие с майка си, баща си, съпруга си и роднини от селото им. Още щом я погледна, Емануил разбра – чакаше бебе. Бе светла, спокойна, с тиха усмивка, сякаш бе разгадала тайната на света. Не го мразеше, не каза „благодаря“, но и не отдръпна ръката си. „Трябва да ѝ поискам прошка!, каза си Емануил. - Че я притисках да стане моя жена, когато се бореше за живота си и беше безпомощна; че не успях да спася детето ѝ от смъртта.“ Но младата жена го изпревари.

На тръгване от погребението го спря и му благодари за всичко. Поска му прошка, помоли го да бъдат приятели. Душата му се успокои, светлината отново я прегърна. „Смъртта смирява силните и озлобява слабите, каза си той. - Благодаря за уроците ти, Трета морио!“

„Мъртвите нека спят и почиват, помисли си Емануил. - Ние имаме дълг – да живеем, да ги обичаме, да ги помним. Докато отново се върнат при нас или ние отидем при тях.“ „Точно затова толкова те обичам“ – прошепна Черната, но не го прегърна.

В кръчмата се бе събрало цялото село, както тук бе обичай, откакто се помнеше докторът. Монката имаше лошо предчувствие, че няма да се пропусне и втората част, когато видя бай Кири, бай Тасо, отчето и Владо Шофьора да си говорят ниско и да поглеждат към него. Емануил реши да ги изпревари. Целуна Мария и се запъти към тях.

— Док – започна сериозно бай Кири като президент, – ние решихме – тук поевъздух и каза това, от което докторът се страхуваше – ти да извикаш чалгиите.

— Може ли да пропуснем тази част от традицията? – кисело отвърна Монката.

— Само така ще се върне бързо при нас – убедено вмъкна своите доводи и Владо. – Той е имал вземане-даване на младини с мориите, те ще го върнат при нас, ама трябва да викнем чалгиите.

— Отче – обърна се Емануил към свещеника, – поне ти им налея малко ум в главата.

— От пралядо ми знам, а той пък от своя пралядо, че мъртвено хоро се играе за мъж, който е имал вземане-даване с някоя от мориите. За да се върне бързо при хората, трябва мъртвено хоро. И на главата му да играе някой обичан, избран от мориите.

— И защо вие си мислите, че Благия е имал вземане-даване с някоя от тях? – недоволно зададе въпроса Монката. На него също не му беше съвсем ясно още.

— Очите – отговори свещеникът. - Сиви, с черни ситни големи и малки точици, като планетите в безкрайността. Само мъжете, избрани от тях, имат такива очи.

— Говорите пълни глупости – тросна се докторът, но преглътна мъчително, защото малкият имаше точно такива очи – като него, Бенев, Благия, пралядо му.

— И как хорото ще помогне на мъртвия да се върне, не разбрах? – вече почти гневно попита Док.

— Точно тази мелодия много обичат мориите - поне така съм чувал от пралядо ми, а той пък от своя пралядо – започна отчето. – Те идват на разсъмване при умрелия, вземат душата му и после я връщат след по-малко от една година при хората.

— Освен това – бай Кири гледаше Емануил в очите – ти трябва да водиш хорото.

— Аз? – извика гневно Емануил. – Вие сте полудели!

— Ние сме луди отдавна, тук става въпрос за друго – дипломатично се намеси крчмарят. – Ти поемаш грижа за нас, след като си замине Благия.

Нищо ново не му казваха. Нямаше измъкване от това село. Нямаше ли? Плесна го зад врата споменът. Кой беше в София повече от година? Искаше ли пак да потъне в онази лудница, пълна с отчуждение и стрес? Лудите тук поне бяха малко и им знаеше номерата.

Третата мория се люлеше върху крилата си, усмихната и доволна. Беше свършила своята работа. Време беше да си тръгне призори за много лета. Монката беше станал мъж като прадядо си, такъв щеше да стане и неговият наследник след 30 лета. Червената нишка на нейните избраници не се беше скъсала. Нямаше опасност да се пречупи безкрайността. Времето подреждаше събитията точно под нейната диригентска палка.

Зурните събудиха селото преди разсъмване. Мракът потръпна от музиката, прибра кадифени крила и зачака да го целуне утрото. Чалгиите бяха пред къщата на Кольо Благия, откъдето щяха да тръгнат за гроба на мъртвия, за да изсвирят неговото мъртвено хоро. Мъжете от селото се бяха събрали. Вдовицата изнесе вино, зелник и по една кърпа за музикантите и танцьорите. Такава беше традицията.

Мъжете постлаха върху гроба чиста кърпа, преляха мъртвия откъм главата с вино, откъм краката – с вода; сложиха баница върху пръстта; напълниха чаша за Благия, запалиха тамян в кандилница и се наредиха около могилата на приятеля си.

— Дай бавно мъртвеното! – викна на музикантите бай Киро и застана пръв на хорото.

Чалгиите подеха провлечена бавна мелодия. Зурните плачеха в миговете, преди да се роди светлината. Мъжете, хванати за раменете, изправиха глави. Танцуваха, вперили очи в тъмното. Каменните кръстове се изтръгваха от съня. След първото завъртане танцьорите спряха, изпиха по глътка вино и се завъртяха втори път. Първите светулки светлина се опитаха да си пробият път в мрака зад планината. Сега отчето поведе хорото. Енергията на танцуващите се завихряше като светлинно торнадо скоростно.

Третата мория се люлееше в такт с музиката над гроба на мъртвия върху светлите си крила. В ръцете си държеше душата на Благия, просветваща като живо огънче.

Преди третата, последна танцова обиколка, мъжете спряха. Изпразниха чашите до дъно, напълниха стъклена бутилка с олио, вино и вода. Завинтиха я и я подадоха на Емануил. Такава беше традицията. Гарванът и гълъбът кацнаха в клоните на близкото дърво.

— Трябва да разбиеш бутилката в камъка на възможно най-малко части – обясни отчето на младия мъж. – Да разбере душата, че вече няма тяло тук, а ѝ е време да отпътува за вечността.

Емануил хвърли сакото и остана по риза. Пое затворената бутилка в ръка и даде сигнал на чалгиите за последното завъртане. Светлинният поток отново се завихри бързо.

Зурните писнаха, тъпаните забиха в ритъм, който върна душата му няколко века назад. Бе сигурен, вече го бе правил. Знаеше точно с каква сила и под какъв ъгъл да удари стъклото с течност в камъка. Време беше за сбогом с душата на Благия.

Първите плахи лъчи на слънцето просветнаха зад планината. За миг Емануил я видя. Морията над гроба на Благия. В ръцете си с кълбо светлина. След една-две крачки съзря гарвана на близкия кръст. Значи и Черната беше дошла. Оставаше да открие Бялата. С последния плачещ акорд на чалгията и финалния удар на тъпана Емануил се прицели в камъка и с всичка сила удари бутилката с течността. Стъклото се разби на множество ситни парченца, а течността попи в пръстта. В момента на удара Емануил ги видя пак. Трите мории отлитаха в небето с душата на мъртвия. Бялата с гълъба на своето рамо, черната с гарвана, кацнал до къдравата ѝ коса; Третата, носеща душата на мъртвия в ръцете си като златна ябълка.

Смисълът на живота беше да се огледаш в усмивката на любима жена; да дариш слънце в очите на дете. Твоето. Смисълът беше да им дадеш топлина и подкрепа. Те да ти върнат обич. Проста истина, до която достигна успешно, но трудно, доктор Емануил Арсов - Монката.

„Цял живот ще бъда благодарен на теб, Третата, че ми помогна да го разбера“, в мислите си прошепна наследникът на Манол, сигурен, че морията го чува дори и на края на света, вселената и безкрая на времето.

А тя се усмихваше в своя полет към безкрайността, спокойна, че и този път е успяла в своята земна мисия.

Край